

I. strana obálky:

Miniatúra z Ruských letopisov – 16. storočie, znázorňujúca boj na Kulikovom poli roku 1380, kde boli porazené mongolské vojská Zlatej hordy

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 5046 142
☎ 07/ 5046 718



fax: 07/ 254 867 – HR

E-mail: Visvader @ fphil.uniba.sk

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.



ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBOBNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Otília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ludovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvara

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

OBSAH

Pohrebné ríty starých Slovanov

Branislav Makyta 2–3

Byzantská ríša a svet Západu

Martin Hurbanič 4–5

Vládovia zlatej hordy

Miroslav Daniš 6–7

Dürerov projekt Červeného Kameňa

Zuzana Ševčíková 8–9

Poslanie slovanských matíc

Michal Eliáš 10–11

Posledný výhonok monockých Andrášiovcov

Silvia Lörinčíková 11–12

Slovenské gymnázium v Revúcej

Dušan Dubovský 13–14

Kultúra bývania v našich mestách

Roman Holec 15–16

Spory o koľajnice

Jan Rychlík 17–18

Vznik v krste ohňom

Pavel Šimunič 19–20

Tamilskí Tigri oslobodenia

Anna Rácová 20–21

DEJINY A UMENIE

Lev na Trenčianskom hrade

Vlastimil Hábl 22–23

Diela zvláštneho pôvodu (D. Jurkovič)

Dana Bořutová 23–24

Z DEJÍN MYSLENIA

Isacc Newton – hlásateľ matematického prístupu

Dušan Jedinák 25–26

LUDIA A DOBA

Michal Bosák – štedrý bankár a národovec

Marián Tkáč 26–27

Znásilnená veda (T. D. Lysenko)

Richard Bekess 28

ROZHOVOR s Jozefom Hudcom

Nájsť poklad je zákonité?

Lenka Berová 29

Tajomná mohyla v Hankovciach

Luboš Džunda 30

Mozaika národných symbolov

Nora Lábadýová 31–32

Útoky na Denník Anny Frankovej

Adam Bžoch 33–34

ÚVAHA

Urobme si jasno

Július Bartl 34

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Heraldická mapa Slovenska

Lý. 35

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Na Tri krále o krok ďalej

Jana Skladaná 35–36

ALBUM SVÄTÝCH

Apoštol Filip a Bartolomej

Karol Hodas 36

KALEIDOSKOP

37

KRÍŽOVKA

38

Úvahy nad listami Alžbety Bátorickej

Tomáš Gugenberger 38

SLOVNÍK HISTORIKÁ

39

O NAŠICH AUTOROCH

39

HLASY A OHLASY

40

Časopis výtvarne a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

1. strana obálky

Miniatura zo stredovekého rukopisu ilustruje článok Ideály stredovekých rytierov

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)

832 59 Bratislava

☎ 07/ 5046 142

☎ 07/ 5046 718

fax: 07/ 254 867 – HR

E-mail: Visvader @ fphil.uniba.sk

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.



ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višváder

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBOBNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľtília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvama

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

OBSAH

Človek a kôň

Zdeněk Farkaš

2-3

Súmrak mojmírovskej dynastie

Martin Homza

4-6

Ideály stredovekých rytierov

Juraj Šedivý

6-7

Sláva a pád Kyjevskej Rusi

Miroslav Daniš

8-9

Šťastný kurfirst, nešťastný cisár

František Stellner

10-11

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Vojenské dejiny Slovenska III.

LB

11

Hľadanie na prelome storočí

Dušan Kováč

12-13

Úder menovej reformy

Viera Hlavová

14-15

Afganistan – most k svetovej revolúcii

Mojmír Staško

16-17

Z DEJÍN MYSLÉNIA

Heglova filozofia dejín

Tomáš Valent

18-19

ROZHOVOR s Ľudmilou Cvigrošovou

Príbehy z hlbín vekov

Lenka Berová

20

DEJINY A UMENIE

Ikony pre dnešok

Anna Fischerová

21-22

VY SA PÝTATE, NAŠI AUTORI ODPOVEDAJÚ

Majster Bielej Madony z Toporca

Anton C. Glatz

22

Slováci očami Jozefa Škultétyho

Ján Hučko ml.

23-24

Opát z Rimavských Janoviec

Zuzana Karasová

24-25

Odídu do nenávratna?

25

Z HLBÍN ARCHÍVOV

Naháňali strach privilegovaným

Agnesa Žifčáková

26-27

REPORTÁŽ

Avignon proti Rímu

Miroslav Perniš

27-28

NÁZORY & POLEMIKY

Z iného uhla pohľadu

Mária Kováčová

28-29

Na Kráľovej holi...

Svetozár Krno

30-31

Zvláštnosti Bošáckej doliny

Lenka Berová

31

Matica srbská

Michal Eliáš

32

V celuloidovom ošiali

Igor Machajdík

33

Stroskotanci z lode Pentscho

Katarína Hradská

34

Oslavy pod Budínskym hradom

Adelaida Mezeiová

35

ALBUM SVÄTÝCH

Apoštol Šimon Horlivec a Júda Tadeáš

Karol Hodas

36

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Lev salónov

Jana Skladaná

36

KALEIDOSKOP

37

KRÍŽOVKA

38

Prvé potravné družstvo

D. Š.

38

SLOVNÍK HISTORIKÁ

39

O NAŠICH AUTOROCH

39

HLASY A OHLASY

40

Časopis vytvára a technicky pripravilo

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

1. strana obálky

Ilustrácia k článku Nory Lábadyovej *Reč odevu*

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava



☎ 07/ 5046 142

☎ 07/ 5046 718

fax: 07/ 254 867 – HR

E-mail: Visvader @ fphil.uniba.sk



Vychádza 10-krát do roka.

Na vydanie tohto čísla finančne prispel fond Pro Slovakia.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ludovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvama

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava • Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
• Objednávky prijíma PNS a redakcia Historického revue • Neobjednané rukopi-
sy a fotografie sa nevracajú • Cena výtlačku 20,- Sk • Celoročné predplatné
200,- Sk • Index: 91/90 • Podávanie tlačovín povolené Riaditeľstvom pôšt v
Bratislave, č. 27/96 RP zo dňa 18. 10. 1996 • Rukopis zadaný do tlače 12. febru-
ára 1997

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Rímske sklo na Slovensku

Milan Jančo 2-3

Krst kráľa Chlodovika

Viliam Judák 4-5

Rastislavove víťazstvá a prehry

Martin Homza 6-7

Odysea rádu johanitov

Martin Hurbanič 8-9

Kde sú naše inkunábuly?

Eva Frimmová 10-12

Sťahovanie do nového domova

Ján Gomboš 12-14

Mária Terézia rozhodla

Mária Kohútová 14-15

Reč odevu

Nora Lábadyová 16-17

Telesné tresty a popravy

Daniela Tinková 18-20

Nemecké reparácie Izraelu

Yeshayahu Andrej Jelínek 20-22

DEJINY A UMENIE

Adam Friedrich Oeser – cudzí umelec?

Magda Keletiová 22-23

Falzifikáty aj v architektúre

Zuzana Karasová 24

Z DEJÍN MYSLENIA

Objaviteľ nových súvislostí

Dušan Jedinák 25

LUDIA A DOBA

Evans – priateľ Slovanov

Alžbeta Sopusková 26-27

Slovenský pôvod, maďarské myslenie

Miroslav Kmeť 28-29

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Veľké polárne výpravy

LB 29

ROZHOVOR s mladými egyptológmi

Plány, túžby, realita

Lenka Berová 30-31

ALBUM SVÄTÝCH

Posledný z dvanástich apoštolov

Karol Hodas 31

Rodiny podhradských zemanov

Ján Podhradský 32-33

Hrôzy v železných vrátnach

Svetozár Krno 33-34

Matica česká

Michal Eliáš 35

Cena pre slovenských etnológov

K. G. 36

Evanjelium medzi riadkami

Vladko Kubanič 36

KRÍŽOVKA

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Kalich horkosti

Jana Skladaná 37

KALEIDOSKOP

SLOVNÍK HISTORIK A

O NAŠICH AUTOROCH

HLASY A OHLASY

Prvá strana obálky:

Obraz od Lukáša van Valckenborcha znázorňujúceho cisára Rudolfa II., mecenáša alchymistov, z obdobia okolo roku 1553 ilustruje článok Jozefa Hegera Alchymia – stredoveká chémia

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 5046 142
☎ 07/ 5046 718



fax: 07/ 254 867 – HR

E-mail: Visvader @ fphil.uniba.sk

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.
Na vydanie tohto čísla finančne prispel fond Pro Slovakia.



ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Otília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ludovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvarna

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

OBSAH

Abecedy na latinskom základe

Jozef Genzor 2-3

Manželka Ludovíta Veľkého

Jaroslav Perniš 4-5

Alchymia – stredoveká chémia

Jozef Heger 6-7

Klenot našich najstarších miest

Milan Hanuliak 8-9

Sága rodu Paecenovcov

Miroslav Daniš 10

Liptovskí murári stavali Budapešť

Ivan Rumanovský 11-12

Biblia v našom jazyku

Milan Majtán 12-14

Pavilóny na Strelnici

Pavol Komora 14-16

Vajanský ako redaktor

Milan Podrimavský 16-17

Einstein – človek a vedec

Lenka Berová 18-19

Dokončená kronika

Rudolf Urc 19-20

Storočnica Daniela Rapanta

Dušan Škvarna 21-22

Byrokrati v uniformách

Leon Sokolovský 22-23

Matica moravská

Michal Eliáš 24

Kde vhodili prvé buly?

Miroslav Hazucha 25

DEJINY A UMENIE

Novoobjavené fresky

Ingrid Ciulisová 26

NA SLOVÍČKO,

pán profesor Richard Marsina

Lenka Berová 27

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Hurónsky rev

Jana Skladaná 27-28

KRÍŽOVKA

Počty na rovňásoch

-ph- 29

KALEIDOSKOP

SLOVNÍK HISTORIKA

HLASY A OHLASY

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava ● Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
● Objednávky prijíma PNS a redakcia Historického revue ● Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú ● Cena výtlačku 20,- Sk ● Celoročné predplatné 200,- Sk ● Index: 91/90 ● Podávanie tlačovín povolené Riaditeľstvom pôšt v Bratislave, č. 27/96 RP zo dňa 18. 10. 1996 ● Rukopis zadaný do tlače 15. marca 1997

ARTTYPO
GRAPHIC DESIGN

ARTTYPO, Račianska 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

Prvá strana obálky:

Portrét grófa Jána Františka Pálfiho v strede stropu Zlatej sály
(Múzeum v Bojniciach). Foto: Milan Gross.

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 5046 142
☎ 07/ 5046 718



fax: 07/ 254 867 – HR

E-mail: Visvader @ fphil.uniba.sk

Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.

Kontakt s redakciou medzi 10. a 14. hodinou.



ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Otília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ludovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvama

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

OBSAH

Čínsky múr

Martin Slobodník 2-4

Kto bol Pilát

Oľga Pažitková 4-5

Vzdorokráli z vôle Byzancie

Vladimír Segeš 6-7

Čin a rozvaha (Luther a Erasmus)

Marián Skladaný 8-10

Kariéra slovenského zemana

Frederik Federmayer 10-11

Podivný gróf Pálfi a Bojnice

Zuzana Karasová 12-13

Listy matke o Slovákoch (V. Panov)

Tatiana Ivantyšinová 13-14

KALEIDOSKOP 15

KRIŽOVKA 16

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Sodoma a Gomora

Jana Skladaná 16

SLOVNÍK HISTORIKÁ 17

HLASY A OHLASY 18

Mali sme bankárov?

Marián Tkáč 19-20

Ťažký údel diplomata (Julián Šimko)

Bohuslav Hlava 21-22

Obete mocností na Balte

Pieter Cornelis van Duin 23-24

Kantov sen o večnom mieru

Teodor Münz 24-25

ROZHOVOR s Ladislavom Snopkom

Nerušiť ale naplniť

Lenka Berová 26

Kriesil ducha sebedomia

Slavomír Michálek 27-28

O priezvisku Pavla Országha Hviezdoslava

Pavel Horváth 28-29

Vladár so strašidelnou povestou

Svetozár Krno 29-30

Ich poslaním bol zločin

Peter Grossinger 30-31

Politika pri pive

Ladislav Deák 32

ART TYPÓ
GRAPHIC DESIGN

ARTTYPÓ, Račianská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

Prvá strana obálky:

Plastika Imhotepa, prvého známeho staviteľa a lekára v dejinách, uctievaného starými Egypťanmi ako boha liečiteľského umenia (okolo roku 2640 pred Kr.)

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava

☎ 07/ 5046 142

☎ 07/ 5046 718

fax: 07/ 254 867 – HR



Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.

Kontakt s redakciou medzi 10. a 14. hodinou.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

REDAKCIA:

Lenka Berová – odborná redaktorka

Zuzana Takáčová – tajomníčka

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľília Baľšíňková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ludovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtínka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

PhDr. Dušan Škvarna

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

OBŠAH

Knihy posvätného učenia

Miroslav Ivan 2–3

Bájne zviera grif

Vladimír Turčan 4–5

Ctižiadostivá Beatrix

Anikó Zsemlyeová 5–7

Listy manželovi

Gizela Gáfríková 7–8

Nevesty z dobrej rodiny

Tünde Lengyelová 9–10

Slováci na Padovskej univerzite

Katarína Štulrajterová 11–12

Strata ilúzií slovenských vysťahovalcov

Imrich Minár 12–14

V dileme vlastnej budúcnosti

Miroslav Bobřík 14–16

Na troskách monarchie

Elena Mannová 16–18

LUDIA A DOBA

Cicero – Romulus z Arpina

Peter Kuklica 19–20

Anton Štefánek – muž v pozadí

Lubica Kázmerová 21–22

DEJINY A UMENIE

Koryčanská Madona z Beckova

Zuzana Ševčíková 22–23

Smrtiace objatia Dunaja

Peter Pišút 24–25

Deti v moci alkoholu

Anna Falisová 25–26

Matica chorvátska

Michal Eliáš 27

ALBUM SVÄTÝCH

Pavol – apoštol národov

Karol Hodas 28

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Danajský dar

Jana Skladaná 28

KRÍŽOVKA

10 x ODPOVEDZ 29

KALEIDOSKOP 30

SLOVNÍK HISTORIKA 31

O NAŠICH AUTOROCH 31

HLASY A OHLASY 32

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava ● Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
● Objednávky prijíma PNS a redakcia Historickéj revue ● Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú ● Cena výtlačku 20,- Sk ● Celoročné predplatné 200,- Sk ● Index: 91/90 ● Podávanie tlačovín povolené Riaditeľstvom pôšt v Bratislave, č. 27/96 RP zo dňa 18. 10. 1996 ● Rukopis zadávaný do tlače 20. mája 1997

ART TPO
GRAPHIC DESIGN

ARTTPO, Račianska 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

1. strana obálky:

Cechový znak puškárov a zámočníkov podľa Jána Šveca

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava

☎ 07/ 5046 142

☎ 07/ 5046 718

fax: 07/ 254 867 – HR



Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.
Kontakt s redakciou medzi 10. a 14. hodinou.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

TAJOMNÍČKA REDAKCIE:

Zuzana Takáčová

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

PhDr. Dušan Škvarna

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Otília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

Lenka Berová

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava ● Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
● Objednávky prijíma PNS a redakcia Historickéj revue ● Neobjednané rukopi-
sy a fotografie sa nevracajú ● Cena výtlačku 20,- Sk ● Celoročné predplatné
200,- Sk ● Index: 91/90 ● Podávanie tlačovín povolené Riaditeľstvom pôst v
Bratislave, č. 27/96 RP zo dňa 18. 10. 1996 ● Rukopis zadaný do tlače 10. augus-
ta 1997

ART TYPÓ
GRAPHIC DESIGN

ARTTYPÓ, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Rímska provincia Panónia

Helena Trísková 2-3

Méty žoldnierskeho hajtmána

František Oslanský 4-5

Delá a pušky z Bratislavy

Zuzana Nemcová 6-7

„Svätý experiment“ jezuitov

Ján Komorovský 8-9

Keď prejdeme mestskou bránou...

Zuzana Ševčíková 10-11

Tragika urodzených

Miroslav Perniš 12-13

Bojoval o Martin

Igor Thurzo 14-15

Zánik Protektorátu Čechy a Morava

Róbert Letz 16-17

Nová tvár múzea SNP

17

LUDIA A DOBA

Od Bieleho –Uhorska k samostatnému Slovensku

Peter Macho 18-19

Tŕň v oku moci

Michal Barnovský 20-21

Z DEJÍN MYSLENIA

Matej Bel o filozofii

Teodor Münz 22-23

DEJINY A UMENIE

Kaligrafia – umenie a remeslo

Daniela Zhang Cziráková 23-24

Niž nemôže byť také malebné...

Pavel Uher 25-26

Casanova a Slovensko

Josef Polišínský 26

Matica slovenská

Michal Eliáš 27

Pomník popraveným

Vladimír Hančín 28

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Pohon na čarodejnice

Jana Skladaná 28

KRÍŽOVKA

Muránska únia: úradná reč slovenčina

Pavel Horváth 29

KALEIDOSKOP

30

SLOVNÍK HISTORIKA

31

O NAŠICH AUTOROCH

31

HLASY A OHLASY

32

Prvá strana obálky:

Ilustrácia k článku Život vo vykoľajenom svete

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 5046 142
☎ 07/ 5046 718



fax: 07/ 254 867 – HR



Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.
Kontakt s redakciou medzi 10. a 14. hodinou.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

TAJOMNÍČKA REDAKCIE:

Zuzana Takáčová

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

Lenka Berová

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

PhDr. Dušan Škvarna

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopček, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: NOVA 17, spol. s r. o., Bratislava • Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa
• Objednávky prijíma PNS a redakcia Historického revue • Neobjednané rukopi-
sy a fotografie sa nevracajú • Cena výtlačku 20,- Sk • Celoročné predplatné
200,- Sk • Index: 91/90 • Podávanie tlačovín povolené Riaditeľstvom pôst v
Bratislave, č. 27/96 RP zo dňa 18. 10. 1996 • Rukopis zadaný do tlače 17. sep-
tembra 1997

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Egypt a pyramídy

Jozef Hudec 2-4

Prvé správy o Slovanoch

Tatiana Štefanovičová 4-5

Takmer ukradnutý vynález

Eva Frimmová 6-7

Alexander I. v Bratislave

Adelaida Mezeiová 8

Dosah krvavej nedele

Roman Holec 9-10

Život vo vykoľajenom svete

Gabriela Dudeková 11-13

Horúce leto roku 1947

Lubomír Lichardus 13-14

Z DEJÍN MYSLENIA

Plotinos alebo ako novoplatonisti

hľadali Boha 15-16

LUDIA A DOBA

Zo siroty najvyššia autorita

Libuša Franková 17-18

Cítil sa bielou figúrkou

Marián Holubčík 19-20

NÁZORY & POLEMIKY

Mýty o slovenských dejinách

Hana Vlašičová 20

Ako naše horstvá prišli k názvu

Svetozár Krno 21

Matice poľské

Michal Eliáš 22-23

Kochova etnogenéza Slovákov

Miroslav Daniš 23

Primát Žiliny pred Bratislavou a Košicami?

Jozef Kuzmík 24-25

Storočnica idey sionizmu

Katarína Hradská 25-26

Terorizmus na Blízkom východe

Balázs Jarábik 26-27

Nákladná inštalácia V. Tuku

Bohuslav Hlava 28

KRÍŽOVKA 29

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Babylonská veža

Jana Skladaná 29

KALEIDOSKOP 30

SLOVNÍK HISTORIKA 31

O NAŠICH AUTOROCH 31

HLASY A OHLASY 32

Andrášiovský kaštieľ v Parchovanoch

Zuzana Karasová (obálka) 3

PRVÁ STRANA OBÁLKY

Salvador Dalí: Archeologické reminiscencie na Milletovu Večernú modlitbu, 1933, výrez

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava
☎ 07/ 5046 142
☎ 07/ 5046 718
fax: 07/ 254 867 – HR



Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.
Kontakt s redakciou medzi 10. a 14. hodinou.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višvader

TAJOMNÍČKA REDAKCIE:

Zuzana Takáčová

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

Lenka Berová

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

PhDr. Dušan Škvarna

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľília Balšíňková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopčok, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

Tlač: ETERNA PRESS, spol. s r. o., Bratislava ● Rozširuje PNS a Mediaprint-Kapa ● Objednávky prijíma PNS a redakcia Historickéj revue ● Neobjednané rukopisy a fotografie sa nevracajú ● Cena výtlačku 20,- Sk ● Celoročné predplatné 200,- Sk ● Index: 91/90 ● Podávanie tlačovín povolené Riaditeľstvom pôšt v Bratislave, č. 27/96 RP zo dňa 18. 10. 1996 ● Rukopis zadaný do tlače 14. októbra 1997

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Račianska 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84

OBSAH

Obávaný konkurent Byzancie

Miroslav Daniš 2-4

Bartolomejská noc

Miroslav Perniš 4-5

Dane a poddaní

Mária Kohútová 6-7

Ochrana verejného poriadku

Leon Sokolovský 8-9

Nové poznatky o Antonovi Bernolákovi

Pavel Horváth 9-11

Primát Košíc a Prešova

Pavol Komora 11-12

Výstrely z Dunaja

Miloslav Čaplovič 13-14

Evanjelici pod tlakom totality

Jan Pešek 14-15

Konflikt na 17. rovnobežke

Juraj Šimko 16-17

DEJINY A UMENIE

Excentrický génius

Peter Kerecman 17-18

Z DEJÍN MYSLENIA

Obhajca otvorenej spoločnosti

Jarmila Chovancová 19-20

ROZHOVOR s historikom Vojtechom Danglom

O vojenských dejinách vážne i humorne

Vladimír Segeš 20-21

LUDIA DOBA

Pohnutý život Ludmily Kuorkovej

Margita Nižňanská 22

Dlho neznámy list

Martin Ďuriník 23

Z HLBÍN ARCHÍVOV

Dialóg na viedenskom bále

Elena Kurincová 24

Životný štýl rehoľníkov

Michal Slivka 25-26

Najvyššie položené hrady

Svetozár Krno 26

Zbojník na kolese lámaný

Michal Eliáš 27

Perún v Prečine?

Štefan Meliš 27

Športovci v uniforme

Peter Bučka 28

KRÍŽOVKA

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Augiášov chliev

Jana Skladaná 29

KALEIDOSKOP

SLOVNÍK HISTORIKA

O NAŠICH AUTOROCH

HLASY A OHLASY

Vrak v múzeu

Jana Manová (obálka) 3

1. strana obálky:
Bitka pri Rozhanovciach podľa *Obrázkovej kroniky*

Populárno-vedecký časopis o dejinách spoločnosti

HISTORICKÁ REVUE

Vydáva vydavateľstvo KLEIO

Adresa redakcie: Historická revue
Račianska 71 (VÚZ)
832 59 Bratislava

☎ 07/ 5046 142

☎ 07/ 5046 718

fax: 07/ 254 867 – HR



Vychádza 10-krát do roka s podporou Ministerstva školstva SR.
Kontakt s redakciou medzi 10. a 14. hodinou.

ŠÉFREDAKTOR:

Doc. PhDr. František Višváder

TAJOMNÍČKA REDAKCIE:

Zuzana Takáčová

ODBORNÁ SPOLUPRÁCA:

Lenka Berová

Doc. PhDr. Miroslav Daniš, CSc.

PhDr. Katarína Hradská

PhDr. Vladimír Segeš

PhDr. Dušan Škvarna

JAZYKOVÁ ÚPRAVA:

PhDr. Oľília Balšínková

GRAFICKÁ ÚPRAVA:

Mgr. Lubomír Sládeček

REDAKČNÁ RADA:

PhDr. Alexander Avenarius, CSc.

PhDr. Justína Beňková

PhDr. Pavel Dvořák

PhDr. Ľudovít Haraksim, CSc.

PhDr. Bohuslav Hlava, CSc.

PhDr. Jozef Jablonický, DrSc.

PhDr. Vojtech Kopčan, CSc.

PhDr. Andrej Kopček, CSc.

Prof. ThDr. Dušan Ondrejovič

PhDr. Lubomír Pajtinka

RNDr. Ondrej Pöss, CSc.

Doc. PhDr. Michal Slivka, CSc.

PhDr. Alžbeta Sopusková

Mgr. Milan Šoka

Doc. PhDr. Herta Tkadlečková, CSc.

Prof. PhDr. Ferdinand Uličný, DrSc.

OBSAH

Kedy žiarila betlehemská hviezda?

Pavel Toufar 2-3

Karolínska renesancia

Alexander Avenarius 4-5

Pokorenie Omodejovcov

Vladimír Segeš 6-7

Vešelénioho sprisahanie

Ivan Mrva 8-10

Doma nebol prorokom

Dušan Uhlíř 10-11

Misionár v Brazílii, väzeň v Portugalsku

Jozef Vozár 12-13

Plebiscit národného prebudenia

Michal Eliáš 14-15

Erasmus Schwab o ľude východného Slovenska

Viera Urbancová 16-17

DO VAŠEJ POZORNOSTI

Bibliografia k dejinám Slovenska

Alžbeta Sedliaková 17

Americkí Slováci a poprevratové Slovensko

Natália Krajčovičová 18-19

Z DEJÍN MYSLENIA

Kantov model univerzity

Peter Zigman 20-21

LUDIA A DOBA

Predkovia Franza Liszta a Bratislava

Pavel Horváth 22

Zásluhy Jána Kadavého

Jozef Pšenák 23-24

Začiatky autobusovej dopravy na Slovensku

Jan Rychlík 24-25

Tradičné miery našich predkov

Pavol Žigo 26

KRÍŽOVKA

MALÁ KLENOTNICA SLOV

Pokoj ľuďom dobrej vôle

Jana Skladaná 27

KALEIDOSKOP

SLOVNÍK HISTORIKA

O NAŠICH AUTOROCH

HLASY A OHLASY

OBSAH Historickéj revue – VIII. ročník (1997)

31-32

ART TYP O
GRAPHIC DESIGN

ARTTYP O, Riazanská 87, 831 02 Bratislava

Tel./fax: 07/ 25 55 84